

ლეილა ქველიძე

ნაჯიბ მაჭუჭუხის რომანების (“შირაზარი” და “როლოვისი”) ქართული თარგმანები

ნაჯიბ მაჭუჭუხის შემოქმედება ფართოდაა ცნობილი და დაფასებული როგორც არაბულ, ასევე დასავლურ სამეცნიერო წრეებში. მიუხედავად ამისა მისი შემოქმედება ქართველი მეცნიერებისათვის ჯერ კიდევ არ გამხდარა კვლევის საგანი. მკითხველისათვის უცნობი იყო ნაჯიბ მაჭუჭუხის რომანების ქართული თარგმანები, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ ნოველების ქართულ ენაზე შესრულებულ რამდენიმე თარგმანს.

XX საუკუნის პირველი ათწლეულის მანძილზე ეგვიპტურ ლიტერატურაში მიმდინარეობდა ახალი ლიტერატურული სისტემის ჩამოყალიბების პროცესი, იქმნებოდა ახალი პროზაული ჟანრები – მოთხრობა, ნოველა, ნარკვევები, ესე. შეიქმნა ახალი ეგვიპტური ლიტერატურა, რომელშიც წამყვანი იყო რეალისტური მიმართულება, წარმოდგენილი სხვადასხვა ტიპის რომანებითა და ნოველებით. უნდა აღინიშნოს, რომ იდეოლოგიური და ესთეტიკური მსხვერვის მტანჯველი პროცესი, ახალი მხატვრული პრინციპებისა და კრიტერიუმების დანერგვა, რაც მღელვარედ და ხმაურით მიმდინარეობდა ნოველისტიკაში, რამდენადმე სხვაგვარად წარიმართა რომანულ ჟანრში.

მეოცე საუკუნის 30-იანი წლებიდან უკვე ისახება ახალი ეტაპი ეგვიპტური პროზის განვითარებაში. 30-40-იან წლებში ალი ალ-ჯარიმი, მუჰამედ ფარიდ აბუ ჰადადი, ადელ კამილი, ნაჯიბ მაჭუჭუხი გამოდიან როგორც ეგვიპტური ისტორიული რომანის შემქმნელები, “ფარაონული” და არაბულ-მუსლიმური თემატიკით. 40-50-იანი წლებისათვის არსებითად შეიცვალა დამოკიდებულება რომანისადმი. ამრიგად, “ახალი რომანის” წარმოშობა განპირობებული იყო საზოგადოებრივი მიზეზებით – ეგვიპტური ტრადიციული საზოგადოებრივი სტრუქტურების სწრაფი დაშლით, ქვეყანაში სულიერი კლიმატის ცვლილებით, ახალი მსოფლმხედველობის ჩამოყალიბებით. მნიშვნელოვნად შემცირდა რომანის მოცულობა, რამაც კრიტიკაში პოლემიკა გამოიწვია ზოგიერთი ნაწარმოების ჟანრობრივი კუთვნილების შესახებ.

30-იან წლებში გამოჩნდა მაჭუჭუხის მოთხრობები, რომლებშიც მწერალი ეხება თანამედროვე სოციალურ თემატიკას. ადრეული მოთხრობები შევიდა კრებულში - “სიგიჟის ჩურჩული”. აქ შეიძლება ვიპოვოთ ბევრი თემა და სახე, რომელიც შემდგომში მწერალმა განავითარა თავის რომანებში.

1939 წელს გამოვიდა მაჭუჭუხის პირველი რომანი “ბედის ტრიალი”. ეს იყო ისტორიული რომანი ძველი ეგვიპტის ცხოვრებიდან. მას მოჰყვა კიდევ ორი ისტორიული რომანი: “როდობისი” (1943) და “ბრძოლა თებესთვის” (1944), რომლებიც გაერთიანდა ე.წ. “ფარაონულ ციკლში”. მაჭუჭუხმა თავის რომანებში შემოიტანა ახლებური ხედვა და წინა პლანზე წამოსწია ხალხის, როგორც სოციალური ორგანიზმის, როლი ისტორიის მსვლელობაში (ვ. კირატიჩიჩკო, 1992, გვ. 11/).

მეორე მსოფლიო ომმა დიდი გავლენა იქონია მწერლის შემოქმედებაზე. 40-იან წლებში მან ისტორიული თემატიკიდან მთლიანად თანამედროვე სოციალურ თემატიკაზე გადაინაცვლა.

მაჭფუზის შემოქმედებაში ფაქტობრივად იწყება ახალი ეტაპი, მწერალი იწყებს ე.წ. კაიროს ციკლის რომანების შექმნას. იქმნება სრულიად ახალი, სოციალურ-საყოფაცხოვრებო ტიპის პირველი რომანი "კაიროული ციკლიდან". 1945 წელს გამოქვეყნდა — "ახალი კაირო". შემდგომ წლებში მას მოჰყვა კიდევ სამი რომანი: "ხან ელ — ხალილი" (1946), "შიდდაკის შესახვევი" (1947), "დასაწყისი და დასასრული" (1949).

ნაჯიბ მაჭფუზმა 1947 წლიდან კიდევ ერთი ტრილოგია შექმნა. ჟანრული თვალსაზრისით ის ენათესავება ოჯახურ ეპოპეას. რაც შეეხება მაჭფუზის მსოფლმხედველობრივ პოზიციას, მკვლევრები მასში პოულობენ ბერგსონის კონცეფციის, დარვინის ევოლუციური თეორიის, აგრეთვე, სოციალისტური იდეების კვალს.

მაჭფუზის ნაწარმოებებში როგორც საზოგადოების, ასევე პიროვნების ქცევაში დომინირებს ისლამის ეთიკური შეხედულებები.

უნდა აღინიშნოს, რომ ტრილოგიის ერთ-ერთმა წიგნმა "ბენი ალ-კასრეინი" უზარმაზარი წარმატება მოუტანა ავტორს, ხოლო კრიტიკოსებმა იგი "საუკუნის რომანად" მონათლეს.

ტრილოგიის დამთავრების შემდეგ მწერალმა მძიმე სულიერი კრიზისი გადაიტანა. ხუთი წლის (1952-1957წწ.) განმავლობაში თითქმის არც ერთი ნაწარმოები არ შეუქმნია, აპირებდა საერთოდ დაენებებინა თავი ლიტერატურისათვის. მოგვიანებით მაჭფუზი ამ პერიოდს იმით ხსნიდა, რომ 1952 წლის რევოლუციის შემდგომ ვერ გრძნობდა ძველი წყობის კრიტიკის მოთხოვნილებას.

ნაჯიბ მაჭფუზი ლიტერატურაში დაბრუნდა მხოლოდ 1959 წლის ბოლოს, როდესაც გაზეთ "ალ-აჰრამში" ცალკეულ თავებად გამოაქვეყნა დიდი რომანი "ჩვენი უბნის ბავშვები", რომელიც საზოგადოებამ არაერთგვაროვნად მიიღო და ეგვიპტეში მისი გამოცემა აიკრძალა კიდევც.

ეს რომანი მკვეთრად განსხვავდება მწერლის სხვა ნაწარმოებებისაგან და მიუთითებს მის იდეურ და შემოქმედებით ძიებებზე. რომანში მოქმედება კაიროს განაპირას ხდება და არც თუ ისე შორეულ წარსულში. ერთ კონკრეტულ "უბანში" იგულისხმება მთელი მსოფლიო, ხოლო, "ბავშვებში" — მთელი კაცობრიობა. შესაბამისად, რომანი ალევორიულია. მისი სიუჟეტი არის თავისუფალი ინტერპრეტაცია იუდაიზმის, ქრისტიანობისა და ისლამის წმინდა წიგნებისა, ხოლო მის გმირებში ადვილად ამოიცნობთ იესო ქრისტეს, მუჰამედს, მოსეს.

რომანში "ჩვენი უბნის ბავშვები" სინამდვილის ასახვა დაქვემდებარებულია სრულიად სხვა პრინციპზე, ის აღწერს არა გარემომცველ სინამდვილეს, არამედ თავის განზოგადებულ წარმოდგენას მასზე, ამასთან წინა პლანზე აყენებს სოციალური უსამართლობის პრობლემას, ამიტომაც მიმართავს პირობით, სიმბოლურ სახეებს.

"ბავშვებში" — ნაჯიბ მაჭფუზი ცდილობს, გადაჭრას რელიგიურ-ფილისოფიური პრობლემა — ურთიერთდამოკიდებულება მეცნიერებასა და

რელიგიას შორის. მაჭფუზი ცდილობს, მოხსნას წინააღმდეგობა რელიგიასა და მეცნიერებას შორის. მაჭფუზი საფუძვლზე უარყოფს ისლამში გავრცელებულ მესიანობის, ასევე ადამიანების თვითგანწმენდისა და თვითსრულყოფის იდეას. ამაში გამოიხატა მაჭფუზის დუალისტური შეხედულება ადამიანის ბუნებაზე.

ნაჯიბ მაჭფუზი ხალხს ასევე ართმევს იმის იმედს, რომ საზოგადოების გარდაქმნის როლს ისლამი შეასრულებს. ასეთი თამამი აზრი, ალევორიული ფორმითაც კი, მაჭფუზამდე ეგვიპტურ ლიტერატურაში არავის გამოუთქვამს. ეს იყო არა უბრალოდ ტრადიციის რღვევა, არამედ მისთვის საშინელი დარტყმის მიყენება. თუმცა მწერლისათვის ეს სრულიადაც არ ნიშნავს რელიგიასთან სრული კავშირის გაწყვეტას. ამასთანავე, სოციალური სამართლიანობის დადგენის პერსპექტივას ის უკავშირებს ხალხის მეცნიერულ ცოდნასთან დაახლოებას.

რეაქცია მაჭფუზის ამ ნაწარმოებისადმი იყო ძალიან მღელვარე და წინააღმდეგობრივი. აქედან გამომდინარე, ცალკე წიგნად რომანი მხოლოდ 1967 წელს ბეირუტში გამოვიდა.

აღსანიშნავია, რომ 1960 წლიდან მწერლის სტილი კიდევ ერთხელ იცვლება. იგი უარს ამბობს წერის რეალისტურ მანერაზე და უფრო მოკლე, სწრაფსიუჟეტო რომანებზე გადადის. 1961 წლიდან თანმიმდევრობით გამოდის ნაჯიბ მაჭფუზის ექვსი რომანი: "ქურდი და ძაღლები" (1961), "მწყერები და შემოდგომა" (1962), "გზა" (1964), "ლალატი" (1965), "სალაყბო ნილოსზე" (1966) და "მირამარი" (1967).

ეს "მცირე" რომანები წარმოადგენენ განსაკუთრებულ ეტაპს მწერლის შემოქმედებაში. მაჭფუზ ალ-ალამი მას "ფილოსოფიურ ეტაპსაც" კი უწოდებს.

მწერალი არსებით მნიშვნელობას ანიჭებს ფსიქოლოგიური გამოხატვის საშუალებებს — შიდა მონოლოგებს, გმირის კამათს საკუთარ თავთან, მისი ემოციური მდგომარეობის გადმოცემას. თუმცა "მცირე" რომანები არ განეკუთვნებიან რომანების ფსიქოლოგიურ ტიპს, რომელიც იკვლევს ინდივიდუალურ ხასიათებს, ცალკეული პიროვნების ფსიქოლოგიას.

მწერლის მნიშვნელოვანი ნაწარმოებია "მირამარი". აღნიშნული რომანით ნაჯიბ მაჭფუზი დაუბრუნდა სოციალურ პრობლემატიკას. ალექსანდრიის პანსიონის "მირამარის" კედლებში მწერალი ერთმანეთთან შეყრის გმირებს, რომელთა ხასიათები, ზნეობრივი და საზოგადოებრივი პოზიციები განპირობებულია არა იდეოლოგიით, არამედ ცხოვრებით. თითოეულ მათგანს გააჩნია თავისი წარსული და რეალური ბიოგრაფია. სტილისტური თვალსაზრისით რომანი ტრადიციულ-რეალისტურია და მკვეთრად განსხვავდება ფილოსოფიური ჟღერადობის რომანებისაგან, თუმცა მასაც აქვს თავისი სიმბოლიკა. რომანის იდეური ცენტრი, სახე-სიმბოლო არის ზუჰრა. ზუჰრა არ არის მთხრობელის როლში, ის პანსიონში მომხდარი არც ერთი კონფლიქტის მონაწილე არაა, ზუჰრა მიზეზია ამ კონფლიქტებისა, განხეთქილების ვაშლია. იგი განასახიერებს მარად ახალგაზრდა ეგვიპტეს, მიმავალს საკუთარი გზით, რომელიც ძლევს სიძნელეებს. მასთან ურთიერთობაში გამოიკვდება და აშკარა ხდება სხვა პერსონაჟთა მრწამსი, პრინციპები და ზნეობრივი თვისებები. არც ერთი მათგანი არ წარმოადგენს ლიდერს, რევოლუციის საყრდენს, ეგვიპტის გზის გამკვლევს მომავლისაკენ.

რომან "მირამარს" დიდი გამოხმაურება მოჰყვა, როგორც ეგვიპტეში, ისე სხვა არაბულ ქვეყნებში. იგი შეიძლება განვიხილოთ, როგორც ციკლის

დამამთავრებელი რომანი, იდეურად და პრობლემურად დაკავშირებული "ჩვენი უბნის ზაცშეკბისაჲ".

თუკი შევეცდებით მოკლედ დავახასიათოთ ნაჯიბ მაჭფუზის მცირე რომანების ციკლი, ყველაზე მართებული იქნება, ვუწოდოთ მას იდეოლოგიური რომანები, ეს არის სრულიად ახალი რომანის ტიპი ეგვიპტურ ლიტერატურაში. (ვ. კირაპინკო, 2005).

ამრიგად, თავისი წარმოდგენების ჩარჩოებში ნაჯიბ მაჭფუზმა შეძლო დაეყენებინა ბევრი იდეოლოგიური პრობლემა, რომელიც აღელვებდა თანამედროვე ეგვიპტურ ინტელიგენციას. მწერალი აწარმოებს დაძაბულ იდეურ კამათს ცნობიერების ცრუ ფასეულობებთან, ტრადიციულ მუსლიმურ ფანატიზმთან, ყოფიერების აბსურდულობის ეგზისტენციალურ თეზასთან.

კითხვათა სიმრავლემ და სირთულემ, სერიოზულობამ, რომლითაც მაჭფუზი ეკიდება სხვადასხვა მხარეთა მოსაზრებებს, ცხოვრებით ნაკარანახევი გადაწყვეტილებების აუცილებლობამ — ყოველივე ამან განაპირობა რომანული თხრობითი ფორმების სიახლე და მრავალფეროვნება, ნაწარმოებების დიალოგიური სტრუქტურა, კოლიზიების სიმწვავე, სიმბოლოთა სიუხვე მის შემოქმედებაში. მაჭფუზმა "ოფიციალურად" შემოიტანა მაღალ ლიტერატურაში ხალხური რომანის ჟანრი, განაცდევინა მას ფილოსოფიური ამოცანების შესაბამისად მხატვრული ტრანსფორმაცია. ტრადიციული თხრობითი ფორმები გადაამუშავა შემოქმედებითად და შექმნა ნოვატორული და თანამედროვე ნაწარმოებები.

ნაჯიბ მაჭფუზის რომანები აქამდე ქართულად არასოდეს თარგმნილა. მანამდე თარგმნილი იყო მისი რამდენიმე მოთხრობა (მთარგმნელები ი. გრძელიძე, მ. ანდრონიკაშვილი, ნ. დოლიძე, დ. გარდავაძე). მწერლის ორი რომანი "მირამარი" და "როდოპისი" ქართულ ენაზე გამოვიდა 2005 წელს, მთარგმნელი მაია ანდრონიკაშვილი გახლავთ. აღსანიშნავია, რომ რომან "როდოპისის" ქართულ თარგმანში რამდენიმე ადგილი შემცირებული სახითაა წარმოდგენილი.

ამრიგად, ჩვენი განსჯის ობიექტს ნაჯიბ მაჭფუზის ორი სტილისტურად განსხვავებული რომანი "როდოპისი" და "მირამარი" წარმოადგენს. თავიდანვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ მთარგმნელმა მაია ანდრონიკაშვილმა ზუსტად განსაზღვრა ნაჯიბ მაჭფუზის პროზის ქართული ტრანსლაცია (გ. ლოპუხანიძე).

მაღალმხატვრული თარგმანის შესასრულებლად მთარგმნელმა, პირველ რიგში, შეძლო გაეთავისებინა ავტორის მსოფლმხედველობისა და სტილის ურთიერთობა. ასევე თარგმანის პროცესში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება იმ სემანტიკურ ურთიერთობას, რომელიც ჭერ კიდევ დედანშია დამყარებული: აზრს, ინტონაციას, რიტმსა და სინტაქსურ წყობას შორის და რომელიც არსებითად უნდა აისახოს თარგმანში. ამასთანავე, არ უნდა დაგვავიწყდეს უმთავრესი რამ: პროზა სინამდვილის მხატვრული ანარეკლია და მას საფუძვლად უდევს ცოცხალი მეტყველების, სალაპარაკო ენის კანონები. სალაპარაკო ენაში უშუალოდ იხატება აზრის სინამდვილე არა მარტო სიტყვით, არამედ გარკვეული ინტონაციისა და რიტმის საშუალებითაც, რომელიც წარმოსათქმელი აზრის საჭიროების მიხედვით გარკვეული სინტაქსური წყობით ალაგებს სიტყვებს. უნდა გვახსოვდეს, როდესაც ვლაპარაკობთ მხატვრულ პროზაზე, მის უკან დგას ჩვეულებრივი ყოველდღიური სალაპარაკო ენა. სხვა შემთხვევაში, თარგმანი

ვერანაირად ვერ მიიღებს სრულყოფილ სახეს, რადგან მხატვრულ ნაწარმოებში ყოველთვის გვხვდება ყოველდღიური სალაპარაკო ენა, განსაკუთრებით კი დიალოგებში. მაგალითად, რომანები: “მირამარი“ და “როდობისი“ სრულიად დიალოგებზეა აგებული, ამასთანავე, უნდა აღინიშნოს, რომ მხატვრული პროზა იწერება არა მარტო თვალთ წასაკითხად, არამედ ყურით მოსასმენად.

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, სქემის კომპონენტებს შორის პირველია აზრი, რომლის უკან დგას ავტორის მსოფლმხედველობა და ემოციური რეაქცია სინამდვილისადმი. სქემის ამ კომპონენტთან დაკავშირებით, ვფიქრობ, არ არის საჭირო განმარტება, რადგან ეს საკითხი უდავოდ სწორად აქვს მთარგმნელს გათავისებული და, შესაბამისად, თარგმანებიც გვიჩვენებს ყოველივე ამას.

რაც შეეხება სქემის მეორე კომპონენტს, ეს არის ინტონაცია. აშკარაა ინტონაციის ძალზედ დიდი მნიშვნელობა დედნის ტექსტის სწორი გაგებისათვის, სწორედ ინტონაცია აძლევს აზრობრივი დამთავრებულობის გარკვეულ ხარისხს როგორც სინტაგმას, ასევე წინადადებას. ბუნებრივია, ყოველ ენას საკუთარი ინტონაცია და წინადადებაში აზრობრივი დანაწევრების საკუთარი გამოხატვის ნორმები აქვს.

ყოველ ენას აქვს საკუთარი რიტმულ-მელოდიური წყობა, რომელსაც შეუძლია ძლიერ განსხვავდებოდეს სხვა ენათა რიტმულ-მელოდიური წყობისაგან. რაც შეეხება ინტონაციის ადგილსა და მის გამოყენებას რომანების ქართულ თარგმანებში, ზოგან გვაქვს ამაღლებული ინტონაცია, ზოგან — პირიქით.

ინტონაციის სიძლიერეს განსაკუთრებით დავინახავთ დიალოგებში, რომლებიც მოცემულ რომანებში საკმაოდ დიდ ადგილს იკავებს. შეიძლება სულაც არ შეგვხვდეს დიალოგები ტექსტში, მაგრამ მისი კითხვისას უნდა მოხდეს ემოციური აღქმა, სწორედ ეს არის ინტონაცია, რასაც ხელს უწყობს მთარგმნელის მოხერხებულად შესრულებული გრამატიკული წყობა და რიტმი. მაგალითად:

“იმათ, ვინც ამ ქალის ახლო მოხვდა, დაინახეს კუპრივით შავი თმა, აბრეშუმის ძაფებივით რომ ეშვებოდა მხრებზე და თავის გარშემო შარავანდედით ბრწყინავდა. თეთრ სახეზე ლოყები და ნაზი ტუჩები ვარდისფრად უღვიოდა, მათ შორის კი ჟასმინის ყვავილის ფურცელივით თეთრი კბილები მოუჩანდა. შავი თვალები თითქოს ღმერთებმა იმისთვის შექმნეს, რომ სიყვარულითა და სინაზით ეცქირათ სამყაროსათვის. ძნელი იყო სხვა ისეთი სახის წარმოდგენა, რომელიც ამას შეედრებოდა სილამაზითა და სრულყოფილი ჰარმონიით“ (როდობისი, 2005, გვ. 190).

و كان ما يرى منها نصفها الاعل. فاستطاع المجدودون ان يشاهدوا شعرها الاسود
الحالك السواد، ينتظم على راسها الصغير في اسلاك من الحرير اللامع، و يهبط على
كتفيها في هالة من الليل كاته تاج الهى، ينبج في وسطه وجه مشرق مستدير
عانقت فيه اشعة خدين كالورد اليتاع، و فما رقيقا مفترا كانه زهره من الياسمين
خاتم من القرنفل. و عينيْن دعجاوين هافيتين ناعستين تلوح في الشمس في
فيهما نظرة يعرفها الحب معدفة المخلوق الخالقة، فما رنى وجه قيل هذا اختاره الجمال
سكنا و مستقرا.

ამ ტექსტში აშკარად ჩანს მთარგმნელის პროფესიონალიზმი, რადგან არ არსებობს მკითხველი, თუნდა მხოლოდ ამ აბზაცის წაკითხვისას, არ განიცადოს ემოციების მიზღვრება. ამასთანავე არ უნდა გამოგვრჩეს, რომ მთარგმნელი

არ შორდება დედანს. ის ცდილობს არ დაიკარგოს არაბული სული რაც ჩადებულა ნაწარმოებში და ამასთანავე ცდილობს თარგმანი გადმოსცეს ქართველი მკითხველისათვის საინტერესოდ და მისაღებად.

ქართულ თარგმანში გვხვდება მონაკვეთები, რომლებიც ორიგინალთან მიმართებაში რამდენადმე სახეშეცვლილია, მაგარამ ეს არ არის თარგმანის ნაკლი, პირიქით შეიძლება ითქვას, რადგან მთარგმნელი ინარჩუნებს რა მწერლის სტილს, გადმოსცემს ნაწარმოების რიგ მონაკვეთებს შეცვლილი სახით, თუნდ არარადიკალურად. მიზეზი ამისა არის თარგმანში ქართული ელფერის შემოტანა.

როგორც ვხედავთ, მთარგმნელი ქართულ სულს აცოცხლებს არაბულ წინადადებებში, რასაც დიდი მხატვრული ოსტატობა სჭირდება.

თარგმნისას განსაკუთრებულ სირთულეს წარმოადგენს ფრაზეოლოგიური ერთეულები, რომელშიც ასახულია ისტორიული და წეს-ჩვეულებითი რეალიები, ენის მატარებელთა მენტალობა. აღნიშნული ფრაზეოლოგიის თარგმნა მოითხოვს კონტექსტის, ისტორიული დეტალების და კულტურის ანალიზს. ჩვენ მიერ გაანალიზებული მასალის საფუძველზე, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ამ შემთხვევაში მთარგმნელმა მოგვაწოდა ისეთი მხატვრული თარგმანი, რომელზეც შეიძლება ითქვას, რომ მისთვის დედანი ასრულებს იმავე როლს, რასაც ორიგინალური შემოქმედებისათვის ცოცხალი სინამდვილე. ქართულად შესრულებულ თარგმანში იდიომები და ანდაზები თითქმის არ გვხვდება, მაგრამ არის რიგი გამონათქვამებისა, რომლებიც მთარგმნელს რამდენადმე სახეშეცვლილად, ან შეუცვლელადაც კი გადმოაქვს ქართულ თარგმანში. მაგალითად:

“შენც ბატონო ამირ, თვალი არ გეცეს – و انت ايضا يا مسيو عامر ، المس الخشب... (ნაჯიბ მაჰფუზი, 2005, გვ. 16).

“ აჰ შე მელა!კარგად იცი, რასაც ვგულისხმობ “ – ايها الثعلب ، انك اعنى تعرف تماما ما اعنى (ნაჯიბ მაჰფუზი, 2005, გვ. 29).

... “ სუნთქვა შემეკრა “ – انتقبص صدرى- (ნაჯიბ მაჰფუზი, 2005, გვ. 48).

... “დრო ჩვენი მტერია და არა ჩვენი მეგობარი “ – لكننى لدركت متأخرا- . (ნაჯიბ მაჰფუზი, 2005, გვ. 78).

“ ახალგაზრდობა თვითდამშვიდების მტერია... “ – الشباب عدو الرضى كل- (ნაჯიბ მაჰფუზი, 2005, გვ. 119).

როგორც მაგალითებიდან ვნახეთ, მთარგმნელი არ სცილდება დედნისეულ ორიგინალს, არც მხატვრულობას კარგავს ქართული თარგმანი და, საბოლოო ჯამში, გვაქვს სინთეზი არაბულ-ქართული გამონათქვამებისა. ყოველი მათგანის თარგმანში ვხვდებით მთარგმნელის ოსტატობის მაღალ დონეს.

აღნიშნული რომანების ქართული თარგმანი მხატვრული თვალსაზრისით მაღალ დონეზეა შესრულებული.

დამოწმებული ლიტერატურა

- თ. მარგველაშვილი, 1991 – თ. მარგველაშვილი, “ათას ერთ ღამის“ ქართულად თარგმნის ზოგიერთი საკითხი. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მაცნე, ენისა და ლიტერატურის სერია, თბ., 1991.
- ნაჯიბ მაჰფუზი, 2005 – ნაჯიბ მაჰფუზი, მირამარი, როდოპისი., არაბულიდან თარგმნა მ. ანდრონიკაშვილმა, თბ., 2005.
- რ. ზაქიროვი, 2012– P. P. Закиров, Особенности перевода Фразеологических единец Арабского Языка на Русский язык (Филология и Культура) 1 (27), 2012.
- ვ. კირპიჩენკო, 1986 – В. Н. Кирпиченко, Современная египетская проза 60 -70 - е гг., Наука, Москва 1986. Ст. 12 -36.
- ვ. კირპიჩენკო, 1992 – В. Н. Кирпиченко, Нагиб Махфуз, эмир арабского романа. М., 1992.
- ვ. კირპიჩენკო, 2005 – В. Н. Кирпиченко, Новая и современная литература эгипта (XIX-XXвв) М.2005.
- მ. ბადავი, 1993 – M. M. Badawi A., Short History of Modern Literature, Oxford, Clarendon Press, 1993.
- 2002 , سمير سرحان , محمد عنانى ., نجيب محفوظ فى عيون العالم , القاهرة , 1.2002 , قماهر شفيق فريد , نجيب محفوظ بين الشرق و العرب , القاهرة , 2001 نجيب محفوظ "ميرامار" و "رادوبيس"

LEILA KVELIDZE

GEORGIAN TRANSLATIONS OF NAGUIB MAHFOUZ' NOVELS

(*Miramar and Rhodopis*)

The works of Naguib Mahfouz is widely known and respected as in Arabic so in Western scientific circles. However, the author's creative legacy has not yet become the subject of the research in the Georgian specialist literature. The reason, to a certain extent, is that apart from a modest number of novels translated into Georgian the works of Naguib Mahfouz are largely unknown to Georgian readers. In this paper I make an analysis as the first attempt of studying Georgian translations of the novels *Miramar* and *Rhodopis*.

The difficulties of making translations from Arabic have often been noted in the literary circles that is why the rendering of the novels into Georgian turned out an important event in our country. Literary critics studying Naguib Mahfouz' works point out the western influences, while Arab specialists think that Naguib Mahfouz' originates from the soil of the best traditions of the classical Arab literaturc. The

truth of the opinions of Arab specialists faces up when we make observation on the author's language. In Egypt where there are in fact three different languages, more precisely three varieties of the Arabic language: classic, modern and spoken, the author makes use of the classic Arabic only and he has almost never used the other versions.

Chronological study of Mahfouz' works shows gradual evolution of his language and elaboration of his style. It should be noted that since the 60s of the 20th century the author abandoned the realistic manner of writing (*Rhodopi*, 1943) and took up shorter and dynamic plot novels (*Miramar* 1967).

Thus, the objects of our discussion are *Rhodopi* and *Miramar* the two stylistically different novels. Above all, Maya Andronikashvili has accurately determined the Georgian voice and style most suitable to Naguib Mahfouz' prose. The translator avoids superfluous literary stylization. She tries to render every single component, each phrasal unit without loss by refusing elevated manners. Phrasal units that reflect historical and rite realities and mentality of speakers present particular difficulties to bring the text to the new

language milieu. The translation of the phrasal units demands contextual, historical and culture analysis. Based on the material I have analyzed I can conclude that the original text serves to the translator the same role as the live environment to the author.

Most important is the fact that the Georgian translations are of high quality on creative terms. In addition to these the problem discussed in the two novels determines the popularity of *Miramar* and *Rhodopi* among Georgian readers.